

Yusuf İzzet Met (1876-1922)

Yusuf İzzet Met

Büyük çerkes sürgününde (1864) Kafkasya'nın Şapsığ yöresinden sürülen bir ailesinin çocuğudur. 1876 yılında Yozgat'ta doğdu. Babası İbrahim Beyi çok küçük yaşlarda kaybettiği için güçlükler içinde büyüdü. Yetim olması nedeniyle İstanbul'da Darüşşafaka Lisesi'nde öğrenim gördü. 28 Nisan 1894 yılında Harp Okuluna girdi. Bu okuldan 17 Ağustos 1896'da teğmen rütbesiyle mezun oldu. 25 Nisan 1897'de Üsteğmen olan Yusuf İzzet, daha sonra öğrenimini Harp Akademisinde sürdürerek buradan 17 Ocak 1900 tarihinde kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu ve aynı tarihte kurmay stajı için Genelkurmay 4. şubede göreve başladı. 6 Mayıs 1900'da 21. Süvari Alayında 4. Bölük Komutanı ve sonra 4. Nişancı Taburu Pülümür Bölüğü Komutanı oldu. 23 Şubat 1901'de kıdemli yüzbaşı olan Yusuf İzzet aynı yıl 4. Ordu Aşiret Süvari Tümeni Kurmay Başkanlığına getirildi. 23 Ekim 1901'de 4. Ordu Kurmay Heyetinde yer aldı. 17 Mayıs 1907'de Sivas Redif Tümeni Kurmay Başkanı oldu. 8 Temmuz 1907'de binbaşılığa terfi eden Yusuf İzzet, aynı tarihte 24. Süvari Alayında göreve başladı. 31 Aralık 1907'de Erzincan Harp Okulunda öğretmenlik yaptı. 5 Ocak 1909'da Genelkurmay 3. Şubeye atandı ve 16 Mayıs 1909'da Divan-ı Harp üyesi oldu. 15 Mayıs 1910'da tekrar Genelkurmay 3. Şubeye atandı. 11 Şubat 1912'de Yanya Demiryolu Komisyonu üyeliğine getirilen Yusuf İzzet, 26 Nisan 1912'de yarbay rütbesine yükseldi. 9 Kasım 1912'de Bağımsız Süvari Tümeni ve 2. Kolordu Kurmay Başkanlığı yaptı. 7 Ocak 1914'de 3. Ordu Süvari Müfettişi, Temmuz 1914'de 2. Süvari Tümen Komutanı olan Yusuf İzzet, 23 Kasım 1914'de Albay rütbesine terfi etti. 10 Ocak 1915'de 10. Kolordu Komutanlığına atandı ve 30 Haziran 1915'de tümgeneralliğe terfi etti. 9 Eylül 1916'da 1. Kafkas Kolordusu Komutanı, 6 Aralık 1917'de 14. Kolordu Komutanlığına atandı. Yusuf İzzet Paşa, Dağıstan Harekati'nin gerçekleştirecek olan 15. Piyade Tümeni ile Dağıstan milislerinden oluşturulacak Kuzey Kafkas Ordusunun komutanlığına 28 Temmuz 1918'de getirildi. Kendisi aynı zamanda Kuzey Kafkas Cumhuriyeti nezdinde Osmanlı Devleti'nin askerî ve siyasî temsilcisi sıfatını taşıyordu. 8 Kasım 1918'de Dağıstan'ın başkenti Mahaçkale'nin kurtarılmasından sonra Osmanlı kuvvetleri Mondros Mütarekesi hükümleri gereği Kafkasları boşaltmaya başladılar. Yusuf İzzet Paşa askerleriyle ata topraklarından Türkiye'ye döndü ve tekrar 14. Kolordu Komutanı oldu. Ege yöresinde Yunan işgaline karşı Kuvayı Milliye güçlerinin örgütlenmesinde emeği geçti. Yusuf İzzet Paşa, 23 Temmuz 1921'de Kurtuluş Savaşında Batı Cephesinde İhtiyat Grub, sonrada 3. Grup Komutanı oldu. Aynı zamanda Bolu Milletvekili'de olan Yusuf İzzet Paşa; B.M.M.'nin ilk dönem toplantılarına katılmış, Mustafa Kemal Paşa'nın güven ve itimadını kazanmıştır. Yusuf İzzet Paşa Sakarya Savaşında 3. Grup Komutanı olarak görev yaptı. 23 Eylül 1921-14 Nisan

1922 tarihleri arasında 1. dönem Bolu Milletvekili olarak Büyük Millet Meclisi'nde görev yaptı. Yusuf İzzet Paşa, 14 Nisan 1922 de Ankara'da göğüs anjiniinden öldü. Yusuf İzzet Paşa, 1911-1912 Osmanlı İtalyan Harbi, 1912-1913 Balkan Harbi,1914-1918 Birinci Dünya Harbi,1919-1922 İstiklal Savaşı'nda görev yaptı. Katıldığı savaşlarda Osmanlı ve Alman Devletlerince çeşitli nişan ve madalyalarla, TBMM tarafından da İstiklal Madalyasıyla taltif edilmiştir. Yusuf İzzet Paşa'nın Kuzey Kafkasya tarihi ve kültürü hakkında çeşitli kitap çalışmaları bulunmaktadır.

Nâsır YÜCEER

KAYNAKÇA

ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal , **Söylev**, Haz. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, İstanbul 1980.

BELEN, Fahri, **Türk Kurtuluş Savaşı**, Ankara 1973.

Türk İstiklal Harbine Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri, Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayını, Ankara 1989.

YÜCEER, Nasır, **Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu'nun Azerbaycan ve Dağıstan Harekatı**, Ankara 1996.

13/10/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yusuf-izzet-met-1876-1922/?pdf=3260> adresinden erişilmiştir